

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásra vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre 6 frt — kr.
Negyedévre 1 > 50 >
Helyben na. noz. árdva:
Egész évre 8 frt — kr.
Negyedévre 2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:
Egész évre 10 frt — kr.
Negyedévre 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, április 27.

A becsület védelme.

Az igazságügyi bizottság betérjesztette a képviselőház elé javaslatát az új bűnvádi eljárásról, mely azt már a napokban tárgyalás alá fogja venni. Ismételve foglalkoztunk már e javaslattal, helyénvalónak tartjuk azonban most újólág kitérni annak a sajtót közelebről érintő paragrafusaira, mivel a V. H. Sz. éppen most határozta el Szegeden tartott közgyűlésen, hogy e kérdésben feliratot intéz a parlamenthez.

Napjainkban igen gyakori, hogy egyesek kiket soha sem lehet azonosítani a tiszteletes sajtó munkásaival, visszaélnék a nyomdafesték hatalmas fegyverével, s magánbosszúból vagy szenzációhajhászatból megtámadják egyesek jó hírnevét, piacra viszik magán becsületét, üzleti érdekből az utcán kiabáltatják ki a mindig kíváncsi és szüntelenül botrányt kereső tömeg számára irt s az igazsággal sokszor meg nem egyező cikkeiket.

Az új bűnvádi perrendtartás tehát nagyon helyesen tette, hogy nem méltatja kíméletre ezeket a hírlapírókat, kik csak álarczal használják a sajtószabadság nagy alkotmányjogi elvét s a nyomtatványok útján magán egyén elkövetett rágalmozás és becsületsértés feletti bíraskodást elvonta az esküdtszékek köréből.

Ezzel az intézkedéssel azonban egy kissé túl lőtt a célon. Teljesen tudatában vagyunk annak, hogy jelenleg, mivel a sértettnek rend szerint távol fekvő esküdtszékhez kell fordulni, tanuit oda

vinni a tárgyalásra az esküdtszékbe jelentékeny költséget okoz, melynek viselésére a vagyontalan vagy csak szerény viszonyok közt élő sértett egyén igen sokszor nem képes; másrészt pedig a becsületében megtámadott inkább túri e sértést, mint sem a nagy nyilvánossággal járó esküdtszék tárgyaláson keresvén törvényes védelmet, feltárja benső családi életét széles körben is; — azonban itt különbséget kellene tenni a törvénynek a magán ember és a közélet szereplő egyénei között.

Miért ne lenne szabad szellőztetni a Miklós Gyulák, Pulszkyak, Morzsányiak et consortes tisztességtelen üzelmait, kik visszaélnék hivatalos hatalmukkal az állam vagy egyesek megkárosítására.

A sajtónak egyik fő kötelessége a közélet tisztasága felett őrködni. Olyképpen kellene tehát módosítani a paragrafust, hogy az ilyen emberek ne bujhassanak mögéje azon ürügy alatt, hogy ez az ő magánbecsületükbe vág, ha üzelmeket leleplezik. A közélet emberének tetteit joga, sőt kötelessége a pártatlan sajtónak elbírálás alá venni. Nem értjük ez alatt a legbensőbb családi dolgokat, hanem az olyanokat, amelyek akadályozzák őt hivatala sikeres betöltésében, mert egyéni jellemét beszennyezik, mint például a köztisztességbe ütköző szerződések elkészítése, a képviselői tekintélynek pénzért való értékesítése, melyre a legutóbbi időben elég példa volt a magyar parlamentben.

Erre a módosításra annál is inkább szükség van, mivel a legelső embernek, a királynak megsértése, a felségsértés sincs kivéve az esküdtszék bíraskodás alól.

Vagy talán a király becsülete kevesebb, mint a Pichleré vagy Morzsányié?

Persze a parlament, melynek annyi kellemetlen percet okozott az utóbbi időben a sajtó, siet megszavazni ezt a paragrafust, hiszen az ő tekintélyét ásta alá legjobban egyes tagjai üzelmének napfényre hozatala.

Ez a paragrafus pártkülönbség nélkül valószínűségi vihart keltett a sajtóban, de nagyon csekély eredménnyel. Erdély miniszter mindössze annyit ígért meg, hogy valami módosítást tesz majd rajta. Persze a liberális pártnak előbbre való a neki kellemetlen dolgok elpalástolása, mint a társadalmi és politikai tisztesség. Elég, hogy konczul oda dobták a 35. §-t, mely kivételes esetekben (?) megengedte volna a kormánynak az esküdtszék felfüggesztését. Ezt még sem volt képes keresztül vinni a kormány. Ugy látszik még nincs eléggé megpuhítva ez a türelmes ország, mert jól lehet el is viseli a liberális garázdálkodást, de annak törvényben való nyílt megengedését mégis sokalja.

Az esküdtszék alkotmányjogi biztosíték, mely tulajdonképpen nem is a rablók és gyilkosok számára készült intézmény, hanem a politikai és sajtó vétségek feletti ítélkező birói szék. — Abban soha sem kételkedett senki, hogy a törvényszék valami befolyásnak engedve ítélkezik egy gyilkos vagy tolvaj felett, hanem az iránt már sokszor támadt panasz, hogy politikai vagy sajtó vétségek elbírálásánál a bíróság engedett valami felsőbb utasítás vagy intésnek ítélete meghozatalában. De tegyük fel, hogy nem enged, az igazságügyminiszternek joga van »kivételes ese-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Egyszerre kettőt.

Irtá: Ifj. Márkus János.

A népdalok honába sokszor elszáll repke pillangóként gondolatom. Abba az országba, melyben minden csupa ábránd, csupa költészet fülbemászó kedves nótákat dalol a kis madár s a rétnék pompázó külsőt adnak a pipacsok, meg a kéklő buzavirágok.

Nem tudom minek szeretem úgy a szabad természetet s a természet fiait? — talán mert itt őszinte minden, az emberektől kezdve a legutolsó virág száláig. Nyoma sincs a hazugságnak, mely annyira lealázza a világot s a képzeteknek, — mely az ármány a gyűlölet melegágya. talán ezért szeretem úgy a falusi életet s azért keresem itt a költészetet.

* * *

A népdalok honában történt meg az egyszerű történet is, melyet most leírok s melynek hőse egy jól megtermett, napbarnított arcu paraszt legény, akinek olyan érzékeny szíve volt, hogy egy goromba szót ha mondott neki a gazdája, kiment a mezőre, leült egy árok partján és sirt. . . sokáig.

Mindenki csak Laczinak hívta s talán senki sem tudta hogy hívták az apját.

Valami idegen községből szakadt ide, úgy nevelték fel kegyelemből, s aztán beállott szolgálni egy gazdag paraszt emberhez s dolgozott a mindennapi kenyérért annyit, hogy senki sem mert volna vele versenyezni.

Csak a népsziművekben lehet az ilyen természetű legénnyel találkozni, aki önértetes és érzékeny pedig tudja, hogy csak olyan mostoha gyermek, akire rá se hederít senki.

Ez a Laczi, mégsem volt a többihez hasonló legény. Olyan magába zárkózott elkésredett embernek tartották, pedig ha mulatni kellett, senki sem tett túl rajta, ha verekedésre került a sor, ott is megállotta a helyét és szeretni senki sem tudott úgy mint ő.

Kettőt szeretett egyszerre, a falu két legszebb leányát, s talán ha választásra került volna a sor, nem tudta volna, hogy e két leány közül melyiket válassza, Pergő Julist e, vagy Bálint Zsófit.

Szép barna lány volt mind a kettő úgy néztek ki, mint az egyszerű mezei virágok között egy-egy kaczór rózsaszál s mind a kettő olyan varázsszal bírt, hogy akit magokhoz vonzottak, az nem tudott tőlük elválni soha. Laczi mind a kettőt szerette egyszerre, rabja lett valóságban a szerelemnek, pedig jaj annak, a ki az ilyen ingoványba kerül.

Súlyed mindég jobban s hiába igyekezik kieviczélni, mert ha azok a nyüzsgő, parányi szálak, amiket mi szerelemnek nevezünk, egy-

szer hatalmukba kerítenek valakit, azt vonzák le a szédítő mélységbe, — menekvésre pedig gondolni sem lehet.

Ki egyszerre kettőt szeret s nem vágyik birni mind a kettőt, — az ebbe a veszélyes ingoványba került. Mind a két lány viszonzta a Laczi szerelmét s talán ez volt a végzete talán ez volt életének az a forduló pontja, melynél a boldogtalanság kezdődik.

Egy férfi, aki nincs tisztában önmagával, egy ember ki nem uralkodója a szívének s hozzá még ha e szívre nem gyakorolhat befolyást együtt alkotják meg azt a szédületes örvényt, melyben olyan könnyen elpusztulnak, az érzékeny természetű emberek.

Laczi egy este a lovakat legeltette. Olyan szép nyári este volt, mely bűbájt borít a világra s az embert elfogultá teszik, érez valamit, de ennek az érzelemnek nem tud magyarazatot adni. A holdvilág ezüst fényt szórt a mezőre s a füveken úgy csillogtak a harmatcseppek, mint megannyi gyémánt szem. A lovak mohón harapták a fűvet, közben csörgött lábukon a bika, — egyébb zaj nem zavarta meg az est méla csendjét.

Gazdájok ott feküdt mellettük, nézte a csillagos eget és ábrándozott. Nem bírt magával, nem tudott nyugodni, telve volt már szíve mindennel és most kitört a vulkán. Házasodni akart, de nem tudta elhatározni, hogy a két leány közül melyiket válassza, azt-e melyik ka-

tekben» az iratokat bekérteni magához s intézkedni tetszése szerint.

E törvénnyel tehát megint csak szaporodik a kormány azon eszközének száma, melylyel néha látszólagos törvényesség színe alatt ellenségeit megsemmisítheti. — A magánbecsület nagyobb tiszteletben fog ezentúl részesülni, de nagyobb szabadságnak fog örülni a Piombo képekben utazó s a 40,000 frtos proviziókat kikötő képviselő is s kevésbé remeghet, hogy üzelmel napfényre jönnék.

Igazán gondolkozóba kell esnünk, hogy vajjon ilyen áron nem jobb lenne inkább megmaradni a régi állapotoknál.

Az első felvonás vége.

•Beszélük, hogy György király Farsalába megy. Teljes fejvesztettség uralkodik. E rövid de sokat jelentő táviratot küldi tudósítónk a görögök helyzetéről. Az ifju, lelkesült görög sereg bátran szembe mert szállni a tulhatalmas törökkel, halál megvetéssel küzdött két napig is egyhuzamban, de midőn mind ez nem használ, fejét veszté s óriási területet, erődített táborhelyét is feladta csata nélkül.

Az első, erős védvonal elveszett s hogy a másodikat, mely sokkal gyengébben védhető, megtudják-e tartani? — az előzmények után nem valószínű. Igaz, hogy az utolsó tartalékok mely szintén kitesz 25,000 embert, most behívták, de ez meglehetősen elkésett intézkedés, mert ami egyszer el van hibázva azt nagyon nehéz helyre ütni a hadviselés közben.

Athénban, magában is nagy a kapkodás. A kormány lemondással fenyegetőzik, az esetre, ha tovább is kritizálják magatartását. A nép konsternálva van s azon gondolattal is foglalkoznak, hogy Vassos ezredet vissza hívják Krétából és Thessaliába küldik.

De a nemzeti önértzet erősebb bennük, mint az okosság és ilyen körülmények között is tovább akarják folytatni a harcot.

Félő, hogy nagyon szomorú lesz a harc valóságos öngyilkosság. Az epirusi sereg diadala is illuzóriussá válik nemsokára, mert maga a világhírű Osmán basa megy ellene új csapat-erősítésekkel.

Edhem basa nyugodtan mondhatta az el-

foglalt lariszai tábor közepére ülve »C et sive.«

Most már hamar vége lesz a háborúnak; legyen is, mert a mi békénk függ tőle.

A „praecipuum“.

A kvótaügyi tárgyalások során megoldásra váró kérdések sorába tartozik az ugynevezett praecipuum is, amely tudvalevőleg abból áll, hogy a polgárosított határörvidékre eső kvótareész külön szerepel a magy szent korona többi területe által a közös költségekhez való hozzájárulás aránya mellett. Ez a merőben indokolhatatlan külön számítás, a most megkötendő kiegyezésnél mellőznetni fog arra az esetre, ha a monarchia két állama által viselt közösügyi terhek arányában bárminő, ha még oly csekély változtatás is történik.

A bibornok jubileuma.

Alig 3 nap választ el azoktól a páratlan ünnepektől, melyekkel az egész ország, de különösen Nagyvárad városa és a váradi egyházmegye nagynevű püspökét félszázados papsága évfordulóján üdvözölni fogja.

Az ünnepek május 1-én veszik kezdetüket, midőn a vendégek legelőkelőbbjei érkeznek s a küldöttségek tisztelegnek a bibornoknál.

Este lesz a nagy fáklásmenet a 37-ik gyalogezred zenekarának és a városi dalárdának közreműködése mellett.

Május 2-án van a tulajdonképeni jubileumi nap, midőn reggel 9 órakor a bibornok a székesegyházban arany miséjét mondja, melyen a hercegprimás és a vendégpüspökök, valamint az összes vendégek és küldöttségek jelen lesznek. E napon csak belépti jeggyel lehet bemenni a templomba, melyre 3000 drb. jegyet bocsátottak ki. — A prédikációt maga a bibornok fogja tartani. Délelőtt lesz a fővárosi küldöttségek fogadtatása. Délben 230 terítékű nagy bankett lesz, melyen a katonazenekar fog játszani.

Nagyvárad városa még sem csak egyszerű tekeresben — mint azt tervezte — fogja átnyújtani a diszpolgári oklevelet, hanem diszes maroquin bőrbekötési táblát készített hozzá gazdag aranyozással és emaillozással. A mintegy 200 forintba kerülő igen diszes kötés egyik helybeli könyvkötőnél készül.

*

A jubileum napján a bibornoknak átadandó számos ajándéktárgy, album és feliratok közül tegnap óta egy igen diszes vérvörös bársonyba kötött disz-album látható a Szilárdy-féle szabóüzletkirakatában. A 100 fényképet magában foglaló Leporello-album czimfedelén tűz-emailbana bibornoki czimer van ráerősítve, míg a gazdagon diszített fehér és kék email sarkok és oldaldiszítések az S. L. monogramm látható. A gyönyörű album Schmid Gyula első-rangu nagyváradai könyvkötő remeke. Minthogy az album meglepetés lesz, egyelőre nem árulhatjuk el, hogy kiknek az ajándéke.

Legujabban a következők jelentették be eljövételüket:

A szalmári főgymnázium képviselőiben *Ratkovszky* Pál igazgató és 5 tanár.

A *Szent-István társulat* részéről:

Dr. *Kisfaludy* A. Béla apát einök.

Dr. *Kiss* János igazgató és

Hummer Nándor titkár.

Az országos közegészségi egyesület legkiválóbb alapító tagjának *Schlauch* Lőrincz bibornoknak jubileumára öt tagu küldöttséget küld az egyesület üdvözlétének átadására. A küldöttség tagjai dr. *Csaláry* Lajos min. tanácsos, dr. *Csapodi* István, dr. *Hajmics* Géza, dr. *Grósz* Emil egyetemi tanárok és dr. *Pákozdy* Károly. A küldöttség május 1-én este fog Nagyváradra érkezni.

A helybeli kir. kath. jogakadémia polgársága a ma tartott ifjusági gyűlésen elhatározta, hogy kedves kötelességet teljesít, midőn a bibornok 50 éves jubileumán részt vesz. Szombat d. e. egy 4 tagból álló küldöttség fog Dr. *Schlauch* Lőrincznél tisztelegni. A küldöttség tagjai: *Örley* Dénes, *Bige* Sándor, ifj. *Millye* Gyula és *Puskás* L. Béla.

Argalás Márk jászóvári perjel (Benedek Ferencz jászói prépost képviselőjében).

Amberger Gyula Szent-Ferenczrend főnök Mária-Radnáról.

Dr. *Bornemissza* Tibor kalocsai apát kanonok és

Jánossy Gusztáv veszprémi kanonok.

Lukács György békési főispán ki, installációja alkalmával mondotta a nagyváradinak, hogy el fog jönni.

*

czér, csábító mint a délibáb, vagy azt a másikat, amelyik szendébb a lilomnál. Ezen töprengett sokáig, aztán a holdvilágra nézett, mintha tőle kért volna tanácsot. Olyan szeliden világitott ez, olyan némán bámult a töprengő legényre s ha meg tudott volna szólalni, a szelidebbiket ajánlta volna bizonylyan ennek a legénynek, a kinek fáj minden s aki bizonyára meghalna, ha megcsálná az a kaczer leány.

Laczi nézett maga elé, aztán felugrott, szívét mintha kigyók mardosták volna, amiért szakítani akart az egyikkel. Keblére ütött aztán felkiáltott:

— Csenedesebben itt a szív körül. Azért ám a Biró Zsófit választom. Lassú víz partot mos, azt mondja a közmondás, nem akarom, hogy ez éppen rajtam teljesedjék be.

E szavakkal csak önmagát akarta megnyugtani, önmagát akarta lebeszélni arról a másiktól, akit éppen úgy szeretett, mint akit most feleségül választott.

A csillagok halványabban ragyogtak, a láthatár borulni kezdett, aztán egy villám is körül cikázott az égen, . . . mintha a természet is utánozni akarta volna az ifju háborgó belsejét, — s az ég tompán dörögni kezdett.

Kár volt neked választani, kár volt neked Laczi kétfelé tépni a szívedet, — ezt mondta neki mindenki másnap, mikor megkérte Pergő Julcsát és ez nem adott kosarat a legénynek. Ugy sem leszel vele boldog, ugy sem tudod elfeledni a másikat.

Talán érezte e szavak hatását, talán tudta, mi sors vár rá, de hát utoljára is csak ezen is tul kell esni, s ha már így van, jobb minél előbb megoldani a kérdést.

Próbálta rábeszélni magát, hogy az a másik nem is szereti, gyűlöli. . . ez így szokás ilyenkor s megnyugtató az ilyen feltevés.

Hamarosan megtartották a lakzít, aztán eljött az az idő, — amelyet a boldogság korának szoktak nevezni. De bizony Laczira nézve nem volt rózsaszínű ez a világ, nem tudott feledni és szívét nem töltötte be az az egyik, akit magáénak vallott.

Olyan lump, olyan korhely kicsapongó lett, mintha valami nagy lelki furdalást érzett volna, amiért megcsalta Bálint Zsófit, aki most hervadni kezdett, mint az őszi virág. . .

Miért is nem választotta azt, hiszen az a kaczer asszony, még részvétet sem érez férje iránt, az a másik, az a megcsalt pedigugy busul, ugy kesereg, mint a párját vesztett gerlice, — az őszinte szerelem ennek a szívében honolt.

* * *

Egy reggel ezt a kicsapongó embert nem találták meg sehol. Eltűnt a faluból, de nyomára nem akadt senki.

Mult az idő, napok után hetek, hónapok repültek el . . . de Laczi nem került előtőbbé. A faluban már feledni kezdték, ki is gondolna egy korhelylyel, aki elhagyja feleségét, aztán

elmegy a világba kóborogni?! Még a felesége sem törődött vele, nem is érdemelte meg, ettől a hűtlen embertől.

Aratásra fordult az idő. Az egész falunépe kint volt a mezőn, dolgoztak, szorgoskodtak, mint ilyenkor szokás, egyik szekér hordta a dus kévét, a másik visszafordult s így érintkeztek folytonosan egymással. Az aratók valami bus nótát daloltak, de — — — egyszerre ajakukon maradt a nóta, egy két sikoly hangzott fel s egy rémkép tárult szemek elé.

A buza között egy feloszlott holttestet találtak . . . ráismertek később ruhájáról, hogy ez a Laczi holtteste, azé a Laczié, aki nem tudott uralkodni a szívében.

Nem lehetett megtudni, hogy halt meg, bizonyosan megölte magát. Kivitték a temetőbe eltemették szépen, de nem sirt a temetésén a tulajdon felesége sem, csak az a leány, akit megcsalt, akihez hűtlen lett, — pedig ezt a lányt is nagyon, nagyon szerette.

Szegény leány nemsokára ő is követi azt a legényt, a kinek sirjára nefelejtésből s rozmarinból font koszurut, s aki nem érdemelte ezt meg tőle.

A falu lakosai később nótát csináltak erről a szomorú történetről, danolták szelében-hosszában s a fonókban is gyakran lehetett a hideg mogorva teleken át hallani ezt a bus nótát: »Igy jár aki kettőt szeret!

A bibornok jubileuma alkalmából Dr. *Nogáll* János püspöki helynök a várad püspöki megye papjaihoz körlevelet intézett, melyet egész terjedelmében közölni fogunk s melyben a bibornok érdemeinek felsorolása után a jubileum megünneplésére a papiséghez a következő rendeletet intézte:

Folyó évi május 1-én az esteli harangozás az Urangyalára a legnagyobb haranggal történjék, figyelmeztetésül a következő napi ünnepre és ekkor, vagyis május 2-án az egyházmegye minden önálló lelkészével bíró egyházában a »T e D e u m« szokásos előrebocsátásával ünnepélyes szent-mise mondassék s a szent mise végén, a hónap első vasárnapja lévén, a szentségtartóban kitett oltáriszentség előtt a néppel felváltva »Mi Atyánk« és 3 »Üdvözlég« mondassék jubiláris Bibornok-Püspök atyánkért.

Az ünnepre a hívek figyelmeztetendők.

Tudatom továbbá, hogy május 1-én szombaton d. e. 10 óra tájban fog az egyházmegyei papság vezetésem alatt fiui tisztelete, hódolata, hűsége, szeretete s ezekből fakadó üdvözlő köszöntése teljesítése végett ő Eminenciája elé járulni.

Ugyanekkor fognak átnyújtani a káptalan, az egyházmegyei papság s az én emléktárgyaim.

Májusi csillaghullás a katonaságnál.

A katonai »Rendeleti Közlöny« legújabb száma közli a katonaság májusi előléptetéseit. A tábornoki karban 8 vezérőrnagy lett altábornagygyá (tavaly 13) és 32 ezredes vezérőrnagygyá (tavaly 39) 42 alezredest ezredessé léptettek elő (tavaly 76) és pedig hatot a vezérkarból, kettőt a genie-karból, huszonötöt a gyalogságból, ötöt a lovasságból, négyet a tüzérségből, egyet a hidászokból, 63 alezredest (tavaly 82) 94 őrnagyot neveztek ki (tavaly 115) 33 a vezérkarhoz beosztott főhadnagyot másodosztályi kapitánnyá léptettek elő és a csapathoz rendeltek ki szolgálattételre.

A nagy számú kinevezések között, a következő ismerős nevekkel találkozunk: *Ivinger* Károly vezérőrnagygyá, *Stöckl* Ferencz *Vaskó* Károly, *Kempf* Róbert főhadnagyokat a 37-ik ezredhez kapitányokká, *Putsch* Gusztáv 37. e. hadnagyot főhadnagygyá, *Száhlender* Béla 15. huszárezredbeli hadnagyot főhadnagygyá, *Vladár* Mihályt I. oszt. tüzér századosgyá, *Gründorf* Gyulát I. oszt. századosgyá, *Ujfalussy* Lászlót főhadnagygyá, *Balogh* Lajos és *Király* Zsigmond honvéd főhadnagyokat II. osztályú századosokká, *Géczy* István és *Dobronvsky* Miklós honvédhadnagyokat főhadnagyokká, *Langfender* Arthur I. o. ezredorvossá a Pálffy huszárezredben, *dr. Bárdi* Lászlót a 19. tüzérezrednél I. oszt. századosgyá, *Marsó* Györgyöt I. osztályú m. kir. csendőr századosgyá.

A honvéd főtisztek előléptetésénél érdekes a megemlékezés, hogy *br. Bothmer* Jenőt, a híres vívót, huszárfőhadnagyból II. osztályú századosgyá nevezte ki.

A pénzügyi palota építése.

— A mérnöki hivatal terve. —

Nyomorúságos viszonyok vannak Nagyváradon a pénzügyi hivatalok elhelyezése tekintetében. Ahány, annyi felé vannak szétszórva a városban, egymástól 1—2 kilométer távolságra. A pénzügyigazgatóság Országut-utcán, közel a

vasut állomáshoz; a kir. adóhivatal a Fő-utcán; a pénzügyi bizottság a Nagyhid mellett; a vámhivatal és dohányraktár a Nagypiac-téren stb.

Ezen helyzet tarthatatlanságát az állam részéről is belátták s ennek következménye, hogy a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgató átiratban megkereste Nagyvárad városát, hogy alkalmas bérházat ajánljon, a hol az összes pénzügyi hivatalokat összpontosítani lehetne; — vagy nem lenne-e hajlandó az állam részére a város megfelelő bér-épületet emelni a város központján.

A város tulajdonában ez időszerint nincsen olyan épület, a mely erre a célra megfelelő lenne.

Busch Dávid városi főmérnök azonban készített egy tervet a régi városháza helyére, a melyet ugyan a város emeltetne fel, azonban az állam hosszabb időre kötné meg a bérletet.

A terv elüt azon korábbi kombinációtól, hogy az új épület utcai földszintjét üzletekkel tennék jövedelmezőbbé.

A tervezet egy emeletes, csinos épület. Az egészet elfoglalnák a pénzügyi hivatalok. Így megfelelő helyet kapna a pénzügyigazgatóság, az adóhivatal, pénzügyi bizottság, a szakaszok, fináncz laktanya s végül megfelelő lakást kapna a pénzügyigazgató. Nem találna azonban itt elhelyezést a dohányraktár és a vámhivatal. A forgalmi viszonyok sem olyanok, hogy itt fennakadás nélkül szállítható lenne a nagymennyiségű dohánykészlet és az elvámolandó áru.

A tervezet szerint a palota építése 137,700 forintba kerülne. Kikötendőnek tartja a főmérnök, hogy az állam fizesse évenként az építési költség 6 százalékát, továbbá a városi adót, a vízvezetési és kéményseprési díjat.

A *souterain*-ben a szolgák lakását helyeznék el s így e czimen az állam megtakarítja a lakbéréket.

Mindenesetre óhajtható, hogy bármiképen is, de mielőbb megvalósítható legyen a pénzügyi hivatalok összpontosítása.

Mi azonban egy helyesebb tervet gondolunk. Czélszerűbb, megfelelőbb lenne, ha a város a *Korona* telkén építtetne egy palotát; itt elférne a vámhivatal és a dohányraktár is. Széles-utcára nyílna s így a forgalom nem torlódnék össze és közel van a vasut állomás és a város központja is; csak *Korona* utca választja el a többi hivatalok: törvényszék, tábla, megye, város stb.-től.

Még igen megfontolandó az is, hogy tágas, nagy udvara van e teleknek s a város különben nem bírja értékesíteni. Már két árverés meddő maradt. A főutcai régi városházat azonban igen jól lehetne értékesíteni.

Érdemes volna a kérdést egy kissé tanulmányozni.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 2. Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok arany-miséje.

A király a bibornoknak.

A pápa saját kezű levele után tegnap ő Felsége tüntette ki Nagyvárad nagynevű főpapját, még pedig a legnagyobb magyar rendjelnek nagykeresztjével.

Mint értesülünk u. i. ő csász. és apost. királyi Felsége dr. *Schlauch*

Lőrincz bibornok-püspökünknek a **Szent István-rend nagykeresztjét** méltóztattott adományozni.

Az egyházi személy által nyerhető ezen legmagasabb rendjelet báró *Dániel* Ernő m. kir. kereskedelmi miniszter fogja hozni az ünnepelt főpapak.

Dr. *Wlassics* Gyula vallás és közokt. m. kir. miniszter, ki jelenleg Karlsbadban tartózkodik, már tegnap táviratilag üdvözölte a legfelsőbb kitüntetés alkalmából a bibornokot.

A legfelsőbb helyről jött magas kitüntetés bizonyára élénk örömet fog okozni mindenütt, hogy ő felsége is ily kitünő módon ismeri el az aranymisés bibornoknak a haza és egyház körül szerzett érdemeit.

A királyi kéziratot a hivatalos lap legközelebbi száma fogja közölni.

* **A király felelete a M. D. Sz.-nek.** Annak idején irtuk, hogy az M. D. Sz. a nagyvárad diák-kongresszus összeültével táviratot intézett ő Felségéhez.

A kongresszus táviratára tegnap a következő távirat érkezett dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisztertől:

A Diák-Szövetség Elnökségének

Nagyvárad.

Ő császári és apostoli királyi Felség legkegyesebben megengedni méltóztatott, hogy a Nagyváradon ülésező Országos-Diák kongresszusnak folyó hó 22-én hódoló táviratáért a legmagasabb köszönet nyilváníttassék.

Dr. *Wlassics* Gyula.

* **Dr. Bognár István** az egyetem ünnepélyén. Május 13-ikán lesz száztizenkét éve annak, hogy a budapesti tudományos egyetemet alapították. Az évfordulót az idén is a szokásos kegyelettel ünneplik meg. Délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban ünnepi istentisztelet lesz, ezután az új városháza dísztermében nagy gyűlés, amelyen dr. *Bognár* István nagyvárad kanonok, egyetemi rektor tart beszédet, mely után kiosztják a pályadíjakat.

* **Villamos vasut Nagyváradon.** Scherz Károly és társa építész vállalkozó kérelmét, villamos közuti vasut efőmunkálatára azért utasította vissza a miniszter, mert a terv szerint be lett volna kapcsolva az államvasutak nagyvárad pályaházába. Scherz és társa azonban most újabb kérvényt nyújtottak be a városhoz, amelyben közuti személyszállító villamos vasut előmunkálatára kér engedélyt. A terv szerint a villamos vasut a vasuti indóház előtti térről indulna a Kis-hidon keresztül a Szent László-térre, mely mintegy gőcpontja lenne az egész hálózatnak. Ugyanis innét indulna *Kossuth*-utcán, *Kolozsvári*-utcán keresztül a *v. velencei* vasut állomáshoz; ezenkívül *Nagy-Teleki*-utcán ki a két új laktanyához, *Kerti*-utcán keresztül a *Rhédey*-kertbe, *Kapaczinus* utcán át a *Gilányi*-sorra. Az a legérdekesebb és megszívlelendőbb, hogy az engedély megadásától számított fél év alatt elkészíteni tartozik az összes előmunkálatot.

* **Bírósági kinevezés és áthelyezés.** Az igazságügyminiszter dr. *Kállai* Salamon nagyvárad kir. törvényszéki irnokot a nagyszalontai kir. járásbíróshoz aljegyzővé nevezte ki. — *Buday* Antal nagyszalontai kir. járásbíróshoz aljegyzőt pedig a gyulai kir. törvényszékhez helyezte át.

* **Uj egyetemi magántanár.** Dr. Marschalkó Tamás orvost néh. Marschalkó Tamás fiát, a napokban képesítették a budapesti egyetem egyetemi magán tanárává.

* **A kórházi választmány ülése.** Biharvármegye közpórházának választmánya, ma szerdán délelőtt 10 órakor ülést tart az alispán elnöklete alatt.

* **Toldy Ferencz leánya.** Az angol kasszonyok egri intézetének főnöknője, Toldy Izabella, Toldy Ferencznek, a nagy irodalomtörténetírónak leánya, minap ünnepelte tanítói pályafutásának 40-ik évfordulóját. Ebből az alkalomból igen számosan üdvözölték s meleg óvációkban részesítették. Samassa József egri érsek hosszabb levélben gratulált neki.

* **Megint új csatorna.** Rövid idő alatt már az ötödik új megyei csatorna építéséről kell hírt adnunk. A legujabb csatornát a Sebes-Körözs jobb partján M.-Homorg és Szakál között építik a belvizek levezetésére. Ugy látszik Biharvármegye számos ármentesítő társulata nem pihen tétlenül.

* **A folyó évi kövezési munkálatok.** Nagyváradi város szépészeti és közlekedési szakbizottsága ma, szerdán délután ismét több fontos ügyet fog tárgyalni, a melyeket véleményezés végett adott ki a tanács. A legfontosabb ezek között az 1897. évben teljesítendő utca kövezési munkálatok megállapítása.

* **Debreczeni katonák Nagyváradon.** Debreczenben állomásozó 39. gyalogezred 2-ik és 3-ik zászlóalját el fogják innen vinni és a nevezett ezred 1. és 4-ik zászlóalját rendelték helyére. A második zászlóalját Nagy-Váradra helyezik állomásra, hol eddig az első zászlóalj állomásozott s a 3-ik zászlóalj pedig Karánsebesre, a 4-ik zászlóalj legmesszebről Boszniából érkezik, a hol évekig volt nehéz állomáson.

* **Zola balesete.** Zola Emilt Párisban tegnap sétája közben egy egyfogatu kocsit elgázolt. Habár több kocsit és ló ment keresztül rajta, csak csekély sérüléseket szenvedett fején, s miután egy gyógyszerárban kissé megpihent, gyalog mehetett haza közeli lakására.

* **Diszes temetés.** Gyönyörűen nyilatkozott a közrészvét id. Kovács Ferencz tegnapi temetésén. A végső tisztességen látszott csak meg igazán, mennyi ismerőst is tisztelőt hódított meg életében az elhunyt puritán jellemével. A temetésen, melyre óriási gyászközönség gyűlt egybe küldöttségekkel képviseltette magát: a velencei »Népkör«, a biharvármegyei honvédegyelet, az ipariskolai bizottság, az ipartestület stb. A koporsót egészen elborították a szebbnél szebb koszorúk, melyek közül az ipariskolai bizottságé vált ki leginkább. Városunk szereplői közül ott láttuk: Ragány Jánost, dr. Tóth Mihályt, Smetka Györgyöt, Réz Mihályt, Winkler Lajost, Szücs Istvánt, Eszenyi Sándort s még sokat. A gyászszertartás d. e. 10 órakor kezdődött, melyen Gabriely Lajos plébános szentelte be a koporsót. Ennek végzetével a koporsót gyászkoocsira tették s az óriási számban összegyűlt közönség kísérete mellett a várad-velencei sírkertben helyezték örök nyugalomra. Az elhunyt lelki üdvéért a temetést megelőzőleg a velencei rom. kath. templomban mutatott be az engesztelő szent mise.

* **A pénteki családi tragédiahoz.** A nagy-pereces-utcai véres családi dráma egyik áldozata: Kiss Józsefné állapota a közpórházban folytonosan javul. Mindhárom golyót, melylyel férje meglötte, nagyobb sérülést ejtett rajta, de a betegség lefolyása olyan kedvezőleg alakult, hogy az orvosok már most teljesen biztosra veszik felgyógyulását.

* **Érdekes karambolverseny.** lesz május hó 1., 2. napján szombat és vasárnap a Lloyd kávéházban. Kezdeté este 8 órakor. Eelhivatnak a versenyen részt venni óhajtok a Lloyd-kávéházban e hó 30-ig jelentkezni. A verseny 3 részben lesz beosztva, minden versenyző 50 krajczár versenydíjat fizet. Az első verseny 300 carambol, díja 100 darab Londres szivar. Második verseny 200 carambol, díja 2 üveg pezsgő. Harmadik verseny 100 carambol, díja

1 üveg pezsgő. A játékot a versenyzők megállapodás szerint kezdik meg. Ez ágbán foglalkozó egyének részt nem vehetnek.

* **Miniszteri biztosok az érettségi vizsgálatokon.** A vallás és közoktatás ügyi miniszter már kirendelte minden iskolához miniszteri biztosokat, a pár hét múlva megkezdődő érettségi vizsgálatokhoz. A nagyváradi tankerülethez a következők lettek kiküldve: a belényesi gör. hálh főgymnasiumhoz dr. Moldován Gergely ny. r. egyetemi tanárt, a fehértéplomi főgymnasiumhoz dr. Kármán Mór kir. tanácsost, versetz főreál-iskolához dr. Riedl Frigyes főreál iskolai tanárt.

* **Kezdődnek a térzenék.** A nagyváradi 37-ik ezred zenekara az idén is fog rendezni térzenéket, melyek már az előző években is oiy nagy népszerűségnek örvendtek. Május első szerdáján a »Schlauch« téren tartanak térzenét, második héten a »Széchenyi« téren s harmadik héten az »Ezredévi emléktéren«. Május elsején négy órakor zene szóval fogja a katonai zenekar bejárni a várost.

* **Köszönetnyilvánítás.** Azon jóakaróknak és ismerősöknek, kik felejthetlen férjem vég-tisztességén megjelentek a magam és a család nevében ez uton fejezem ki hálás köszönetemet részvétükért. Özv. Kovács Ferenczné.

* **Hát a töltött káposzta?** Egy híres gourmand a következő ételekre és városokra nézve mondja ki legfelsőbb megelégedését. A leves legjobb Pétervárott, a hal Odesszában. Triesztben, Brémában, az osztriga, Londonban, a marhahus Bécsben, a fűszék Frankfurtban, a pecsenye Párisban, a sajt Milanóban, a fagyalt Nápolyban, a deszert Berlinben, a fekete-kávé Konstantinápolyban, a tea Moszkvában, és a csokoládé Madridban. Bizonyos, hogy ez a gourmand sohasem járt Magyarországon, s hogy többet ne említsünk a töltött káposztát sem ismeri.

* **Kolera fészkek a városban.** Éveken keresztül kérvényezték a kolozsvári-utcai lakosok, hogy a Schvartz-főle borszáritót tiltsák be, mert az olyan büzt terjeszt, hogy a környék valóságos kolera fészkek. Végre is kimondta a miniszter, hogy a borszáritó ott marad. Most a Csillagvárosiak vannak ilyen boldog helyzetben. A rendőrkapitányi hivatal nemrég engedélyt adott Sonnenvirih Lipótnak, hogy Csillagvárosban egy nyers borszáritó-telepet állítson fel. Az engedély ellen özv. Dobos Istvánné, szomszédnője felebbévezést nyújtott be a városi tanácshoz, amelyben felsorolja azon közegészségügyi hátrányokat, a melyeket a borszáritó fog okozni. Jó volna a borszáritókat egy külön helyen, a lakóházaktól távol, a város határában összpontosítani.

* **Az utcák locsolása.** Megjelent már a nyarat hirdető első fecske is ez pedig az utcák locsolásáról szól. Május elsejétől kezdve a főutcák locsolását is megkezdik, a járdák tisztán tartásáról pedig a háztulajdonosok tartoznak gondoskodni. Az ellenőrzést a főkapitányi hivatal fogja végezni.

* **Belefult a pocsolyába.** Érsemjén község mellett az országuton egy asszony belefult a gödrökben összegyűlt esővizbe. Özvegy Katona Andrásné érkeserüi asszony Érsemjénre akart menni rokonaihoz. Szerette a pálinkát s valószínűleg ez alkalommal is többet ivott a rendnél és beleesett a gödörbe. Mikor megtalálták, még élt, azonban az orvosi segély dacára pár perc múlva meghalt.

* **A munka kerülők.** Diszes csapatot tolonczoltatott ismét el Nagyváradról a rendőrség. Ide jöttek sütkérezni a nagypiaczter árnyatlan vidékére, de nem élvezték soká a boldog tétlenséget, — a rendőrség fülön csipte őket. Vagy tíz csavargót eresztettek utnak, kik közül kettő közveszélyes s büntetett előéletű ember. Tehát ismét tisztult a város, vagyis fogytak a léhűtők.

* **Lopás.** Ács György parasztlembertől tegnap reggel egy tarisznyát, melyben körülbelül két forint készpénz volt, elcsent Grün Sándor péklegény. A károsult panaszt emelt a rendőrségnél s a jómadarat csakhamar letartóztatták.

A tettes beismerte, hogy ő a tolvaj de az eltulajdonított jószágok már a nyakára hágtak, biznyság volt rá, hogy csak úgy ömlött a szájából kifelé a pálinka illat.

Küzdelem a rém-alakkal.

— Elvesztette a beszélő képességét —

(Saját tudósítónktól.)

A szomszédos Köröstarján községből írja levelezőnk, hogy pár nap óta egy szerencsétlen ember esete keltett nagy szenzációt nemcsak a községben, de az egész környéken.

A babona iránt nagyon is fogékony pór-nép rémes dolgokat mesél az esetről s mindenféle csudás dolgonak tulajdonítja a szegény ember bajját.

Hétfőn Nagyváradról több polgártársával kocsin ment haza Vágászky István köröstarjáni szarvasmarha-kereskedő s utközben hirtelen nagyfoku üldözési mánia tört ki rajta. Néhány percig mintha egy láthatatlan hatalommal birkoznék, erősen hadonászott kezeivel. Pár perc múlva rémülve tapasztalták a vele egy kocsin ülők, hogy a szerencsétlen ember elvesztette beszélő tehetségét.

Azóta a megnémult ember teljesen eszméletlenül van, tisztán gondolkozik s gondolatait közli hozzátartozóival, de egy hangot nem tud adni.

Környezetét irással értesíti s legelsőben is leírta, hogy mikor hazafelé jöttek, a szántóföldről reá jött egy rémalak, megtámadta s azzal küzdött egész a kimerülésig. Kijelentette előtte a rémalak, hogy még két izben fel fogja keresni, hogy viaskodjék vele. Ha le nem tudja győzni akkor ötöt fogja elpusztítani családostól, ha pedig lebirja győzni a rémet, visszanyeri beszélő tehetségét.

A falusi nép szentül hiszi a képzeldő beteg rögeszméjét s várva lesi, hogy mikor fog a rém eljönni viaskodni.

A szerencsétlen embert gyógykezelés alá vették. A körorvos alaposan megvizsgálta s azt hiszi, hogy éppen rögeszméjének felhasználása által sikerül meggyógyítani a beteg embert, s visszaadhatja beszélő képességét.

IRODALOM.

— **A bold. szűz Mária kegyhelyei Magyarországon.** Ily czimen ügyesen összeállított kis könyvet kaptunk, mely rövid leírás kíséretében a Magyarországon levő összes Mária kegyhelyek templomait és azok kegyképét tartalmazza igen sikerült fametszetek és zinkografiákban. — A 102 képet tartalmazó s finom papíron kiállított könyvecske, mely Schaffer Jakab tollából került ki, 25 krért kapható minden könyvkereskedésben, vagy megrendelhető egyenes a szerzőtől Kalocsán. Ajánljuk a kath. közönség figyelmébe.

— **Uj zeneművek.** Illosván gyöngyület czim alatt megjelent egy igen dallamos Lengyelke, melyet zongorára két kézre Kálár Károly nemzeti zenedei tanár szerzett. Megjelent és kapható a »Harmonia« zenemű és zongora kereskedésben. Váci utca 9 sz. Ára 75.

Magyar Gazdák Szemléje, a magyar gazdaszövetség folyóirata Bernát István szerkesztésében a következő jeles tartalommal jelent meg:

Az agráriusok győzelme. A mezőgazdaság vampirjai. Irta: Charles W. Smith. A szabad verseny és a középbirtokos pusztulása. Irta: Rubinek Gyula. Francia közgazdasági törekvések. A földművelésügyi miniszterium költségvetése. A merkantilizmus bukása. A kiegyezés. Irta: Bálint Imre. Amerikai farmerei. Különbözők. Irodalom. Krónika.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradi orvosok az orvosi kamarák ellen. Az egész ország legnagyobb részében az orvosok a belügyminiszter által tervezett kamarák ellen nyilatkoznak. Ez irányban a Bihar megyei orvos és gyógyszerészegylet is tudvalevőleg a kamarák elejtése mellett foglalt állást. Tegnap terjedelmes feliratot is terjesztettek a miniszterhez, melynek első része ama kérdéssel foglalkozik, hogy a mi viszonyaink között van-e szükség egyáltalán az orvosi kamarákra? A válasz tagadó. A biharmegyei orvosok sem érzik a törvényhozási szervezkedés szükségességét, csakis az orvos társadalmi önkéntes szövetekezést pártolják. A felirat második részét a törvénytervezet bírálata képezi, a melyet azért terjesztettek fel a miniszterhez, hogy annak hibáit kimutassák s rábíráják, hogy javaslatát a napirendről vegye le, minthogy az az orvosok jelen társadalmi viszonyainak égető bajait egy cseppet sem orvosolja. — Ez ügyben különben alkalmasint deputáció is fog felmenni a belügyminiszterhez.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Színházi hírek. Gonda László színházi pénztáros egy hete, hogy gyűjti a bérletet a legnagyobb szorgalommal. Az előadások kezdete ugyan még jó messze van, mert május 4-én lesz az első előadás, még is a bérlet már eddig nagyon szépen sikerült. Páholyokra eddig is a következők bérlettek: báró Gerliczy Félixné, Rádl Ödön, Des Echerolles Kruspér. dr. Grosz Albert, Sal Ferencz, Gyurkovits, Mikolcz Barnabás, dr. Kornstein Lajos, dr. Práter, Bölönyi József, Hoványi Géza, Faliczky Viktor, Torma Lajos, báró Lukszénszky nővérek, Pallay Lajos, Valachek Venczel, Schwartz Ferencz, Száhlender Károly, Jelentsik István, Propper János, dr. Konrad Márk, dr. Fleischer Lajos, dr. Váradi Zsigmond, Papp György, Schwartz Márton, dr. Szabó Géza és még többen vannak előjegyezve, a kik a napokban fognak bérletet. Támlásszékekre eddig bérlettek: Az uri kaszinó 7 drb székre, Moskovits Mór, Klein Miksa, Csápló Péter, dr. Komlós, Aufrecht Alajos, Dési Géza, Tichy Gyula, Propper János, Reinle Gyula, Balázsházy Iván és még többen a kik szándékukat bejelentették. Bérlet aláírások május 7-ig mindenkor elfogadhatnak a színházi pénztárnál, az előleges színházi jelentés szerint. A színészek máhái, a díszletek és minden egyéb felszerelés nagyobb része már megérkezett, tele van a színház vele, hogy alig lehet mozogni. P. Szép Olga és Müller karmesterné már állandóan itt vannak. A személyzet egyrésze május 3-án érkezik meg Csabáról, a kik pedig Csabán még 3-án játszanak azok a reggeli táblai vonattal jönnek Váradra.

A győzelem után.

A török főhadiszálláson kitüntetések és előléptetések, a görög hadseregben bünbakok hajszolása és lefokozások. Edhem pasa alvezéreivel együtt rendjeleket és érdemrendeket kapott a szultántól, míg a görög seregek új fővezért és tábornoki főnököt kaptak. Ebben az egy jelenségben benne van a harcztér mostani állapotának képe. A török diadalítás sereg egyelőre Larissában piheni ki fáradalmát. A görögök Farzalosz mellett sánczolják el magukat és 40,000 embert koncentrálnak a görög Plevna köré. A görög seregek eddig nincsenek még nagy veszteségei, de azért a közvélemény szerfelett izgatott Larissa feladása miatt s Athénbe akkora a forrongás, hogy már-már forradalomtól lehet tartani, A hely-

zetet még jobban bonyolítja a görög flotta rejtélyes eltűnése. A hajókról már hosszabb ideje semmi hír. Csak nem ment a dardamellákba a török hajók elé?

Epiruszban a görögök ügye jófáll. Manosz ezredes Janina felé nyomul.

Mai távirataink így hangzanak:

Hol a görög flotta?

London, apr. 22 (Saj. tud. táv.) Athéni jelentések szerint az ottani hivatalos körök az elmúlt napokban semmiféle hírt sem kaptak a hajóraj felől és azt sem tudják, hogy az merre tartózkodik. Egy hajót küdtek ki a felkutatására. A városban óriási fejtelenség is izgatottság uralkodik. Beszélik, hogy György király a hadsereghez Farsalába utazik.

Török csapat szállítások.

Konstantinápoly, apr. 27 (Saj. tud. táv.) A drinápoly 2. hadtest 8 zászlóalja és 3 útege parancsot kapott, hogy a görög határra induljon. Eddig a pandermái redifzászlóaljon kívül a koniai, kaisari-i, danislii, aidini és smyrnay redifdandárok is mozgósítási parancsot kaptak, melyek együttvéve újabb 56 zászlóalj katonát tesznek ki. A csapatok szállítása legközelebb kezdődik.

A háboru és a „Lloyd“.

Konstantinápoly, apr. 27 (Saj. tud. táv.) A porta jegyzékkel kereste meg az osztrákmagyar követet, melyben arra kéri azt, hogy a „Lloyd“ ama gyors hajóinak, melyek éjjel is érinthetik a Dardanellákat, a háboru tartama alatt tiltsa meg az éjjeli utazást. A többi államok követei is hasonló jegyzékeket kaptak.

A szultán kegye.

Konstantinápoly, apr. 27. (Saj. tud. táv.) A szultán bolgár exarchának 500 török fontot adott husvétra ajándéknak és 10 bolgár templom felállítására adott engedélyt. A Rhodusba internált, de megkegyelmezett 64 bolgár ma itt keresztül utazott.

Forradalom Athénben?

Páris, apr. 27. (Saját tud. táv.) Itten az Athénből érkező hírek nyomán attól tartanak, hogy ott a forradalom legközelebb kitér. Az athéni kormány azzal fenyegetőzik, hogy ha a közvélemény továbbra is gyalazza intézkedéseit, lemond. *Hír szerint Vassost Krétából seregével együtt Thessáliába küldik.*

London, április 27. (Saját tud. távirata.) Athénben a legutóbbi harcztéri események nyomása alatt kitért a népporradalom. A londoni Standard jelentése szerint a nép dühe oly hevesen tört ki, hogy a királyi család is hihetetlen veszedelemben forog s intézkedéseket is tettek, hogy szükség esetén menekülhessen. A felbőszült néptömeg vadul száguldja be az utcákat egy-egy demagóg vezetése alatt, folytonosan a köztársaságot éljenezve, a katonatisztek s a hivatalos személyeket követ dobálja.

A törökök főhadiszállása.

Páris, április 27. (Saját tud. táv.) A „Havas“ ügynökség jelenti Salonikiból: A török főhadi-szállást Elassonából Kazaklarba tették át. A törökök Metzowonál és a Lusos folyón támadni kezdenek. Egy török torpedonaszád zár alá vett egy görög vitorlás hajót, amikor a kikötőbe akart menni.

Az epirusi harcztérről.

Athén, április 27. (Saját tud. távirata.) Epirusból jelentik: Miután a törökök Pentepigadiát visszafoglalták, a görög csapatok a város körül minden megerősített pontot megszállottak, hogy biztosítsák maguknak az előnyomulást Janina felé. Manosz ezredes újabb segítséget kért. Ezen kérelem folytán Baizaktaris ezredes 2000 válogatott katonával Epirusba ment. Az a hír, hogy Manos parancsot kapott volna a visszavonulásra, alaptalan.

A nagy fejtörés Athénben.

Athén, április 27. (Saj. tudósítónk táv.) Az „Asty“ jelenti: Dellyanis miniszterelnök a legutóbbi események felől hosszabb beszélgetést folytatott a királlyal, miközben a király hangsúlyozta azt, hogy ő kész a kormány minden határozatát jóváhagyni, ha a helyzet javulására vezetne. Ezután miniszteri tanácskozás volt, mely déltől délutáni 5 óráig tartott és erélyes intézkedések foganatosítása főleg a vezérkarban történő változások felett határozhatott. A képviselők közül számosan pártkülönbség nélkül Farzaloszba utaznak.

Gyűjtés a görög sebesülteknek.

Budapest, apr. 27 (Saját tud. távirata.) A Görög-török háboruban megsebesült görög harczosok segélyezésére Haris Pál budapesti görög királyi főkonzul neje szül. Soliriades Zsófia, gyűjtést indított. A segélyadományok hozzá küldendők.

Uj főnök a görög vezérkarban.

Athén, ápril. 27. (Saját tud. távirata.) A hivatalos „Prvia“ különkiadásban hozza, hogy a görög vezérkar főnökévé a thessáliai seregben Smolenski ezredes neveztetett ki azzal a felbatalmazással, hogy a vezérkar maradványát megrostálhassa.

Az új vezérkari főnök testvére az egykori hasonnevű hadügyminiszternek, Revenni mellett egy gyalog dandárt vezényelt s Revenni védelmezése óta a hadseregben és a közvélemény szemében igen népszerű alak. Még csak 45 éves életerős és tehetséges férfi.

A vezérkar most Kylonak és a pharzalusi védelmi harcznak a módjai felett tanácskozik. A hadügyminiszterrel való megállapodás értelmében az a parancs lett kiadva, hogy önálló dandár szálja meg a Vlestins és Pilap Tempe közti magaslatokat és Kynoskefale csucsait.

Ima a szultánért.

Konstantinápoly, apr. 27. (Saj. tud. táv.) Edhem pasa jelenti Elassonából: Fejfullah ezredes a megszállott Larissából visszatérve, azt hozza hírül, hogy a sereg elővédét és a két lovas ezredet, mely lovas útegekkel volt ellátva és Tyrnovasból menet Larissába az ottani mohamedánok és izraeliták üdvözlésekkel fogadták. A helytartói épület udvarán a nép és a püspök jelenlétében imát mondtak a szultánért. Hakkis pasa divíziója egyesült az elővéddel. Nesat pasa serege Tyrnovasban és a körül tanyázik.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

15.

Terve melyet Dümönt ural megbeszélte az volt, hogy csak a lehető legszükségesebb kiadásokra szorítkozik, a villát bérbe adja. E végből anyja számára alkalmas lakást keresett. E terv anyjának is tetszett, pénze is megmarad.

gyermekeivel, pedig a fővárosba vonulhatott. Eetének ez volt fővágya, soha sem volt szivesen Ankelóóban, most már miután férjét elvesztette nem volt rákényszerítve.

Ottó lépéseinek jó eredménye lett, a társaság szerencsésen megalakult.

Ő és Dümond lettek az igazgatók, a hitelezők pedig a felügyelő és ellenőrző bizottságot alkották. Így a Vaelbek név legalább egy időre meglett mentve anélkül, hogy a családnak egy krajczárjába került volna.

Vilmos tettel szóval barátja segítségére volt. Tőle származott a szövetség eszméje is, mikor Ottó egészen kétségbeesve panaszkodott anyja magaviseletéről s szükségéről.

— Most már rendezve vannak ügyeid jobban, mint úgy lettek volna. A családdal, mely Haagában van, most már semmi dolgod.

Édes anyád gondoskodhatik gyermekei neveléséről, vagyonáról. Legalább ez a teher is le van véve válladról.

Ottó sóhajtott. Gondja egyáltalában nem volt már az sem volt, mi az élethez fűzött semmi sem mi részvétet vagy reményt nyújtott volna jövőjére, de ha barátjára nézett, újból feléledt bátorsága.

Mennyit elbirt a nyomorék előtt! Vasegységével erős testével! hozzá még élet kedvvel és bátorsággal. Nem, nem hagyta magát, hogy barátja megszegyenítse, teljes erejéből, habár lelkesedés nélkül, munkáján fáradott, újabb kötelességei teljesítéséért törekedett.

A villát bérbe adta, a butort kocsit eladta két egyszerű szobás lakást vett ki magának igazgató társán Dümontnál, ki feleségétül algyár másik oldalánál lakott. Velük értekezett és így kevésből kijött.

— Nem nyugszom megvonok, magamtól mindent, míg atyám újabb hitelezőt ki nem elégittem.

— Megérdemelted volna, hogy az új század elején élt, nem pedig ez ostoba dologtalan 19 század végén — dicsérte Vilmos, ki a lovasias becsületesség mintaképét tisztelte barátjában.

V.

Az állomás bejáratánál elegáns nagyúri fogat várta Asseleyn kisasszonyt. A kocsis belseje sötét kék selyemmel volt bevonva kívül fénylő mint a tükör egyetlen karczolás fölt sem volt rajta, 2 szép paripa volt befogva, a bakon két kék ruhás szolga ült.

— Ez azt hiszi, hogy neki sikerülni fog? — kérde a kocsis gunyosan az inastól — azt gondolom úgy hozzuk vissza a hogy vittük.

— Vagy százötvenszer megtettük már, de csak két vagy három nevelő gondolt arra hogy nekünk is adjanak egy pár garast. Most is így lesz.

A mint elmondta e szavakat leugrott, a vnnat megérkezett, oda ment, hogy várja a hölgyet.

Leonora ez alkalomra nagyon egyszerűen öltözött fekete ruhában volt, melyen pedig egy csokor viola, ez volt az ismertető jel. Fején kerek kalap fekete tollal tudta, hogy így áll neki legjobban.

A szolga mihelyt meglátta észrevette, hogy nem közönséges nevelővel van dolga, köszönetése is valamivel alázatosabb volt. Tiszteletteljesen nyitotta ki a kocsit, ajtaját, felugrott a bakra s a kocsit elindult.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király a muszka czárnál.

Szentpétervár, ápr. 27. (Saját tud. táv.) Ferencz József ő Felsége ma 10 órakor ide érkezett. A pályaudvaron óriási ovációval fogadták. A fogadásnak nagy varázst kölcsönöz a gyönyörű tavaszi idő, a husvétet ünneplő, díszbe öltözött közönség s a szépen díszített főutak. A csapatok nyári egyenruhában, borny nélkül rukkoltak, gyalogosok és lovasok ragyogó sisakok és vértzetben. Impozáns látványt nyújtanak a Nevszky-téren és Anicskov-palota előtt felállított bihor posztós és czimerekkel

diszített emelvények és a zászlós árbczok. Gyönyörűen volt díszítve a pályaház is. A rend az óriási tolongás daczára is példás.

Vilmos császár a váradi huszárok közt.

Budapest, ápr. 27. (Saját tud. táv.) A német Wiener Tagblatt jelenti, hogy Vilmos császár mostani bécsi látogatása alatt azt a határozott ígéretet tette a 7. huszár ezred tisztikarának, hogy a jövő nyáron, mikor az ezred Nagyváradon jubileumát tartja, Jerándul tulajdon ezredének ünnepére Nagyáradra.

Bécs alpolgármestere.

Bécs, ápr. 27. (Saját tud. távirata.) Ma volt a választás az I. alpolgármesteri állásra. A beadott 129 szavazat közül 93-al Strobach Antal lett Bécs első alpolgármesterévé megválasztva. Ellenjelöltje: dr. Vogler volt.

Nagy lopás a képzőművészeti csarnokban.

Budapest, ápr. 27. (Saj. tud. táv.) Csak nemrég kaptuk az országos képtár meglopásának a híret s most ismét egy ilyen vakmerő lopásról értesít levelezőnk, mely a képzőművészeti csarnokot hiányosította meg, még pedig meglepő furfanggal.

A képzőművészeti társulat városligeti csarnokában ugyanis az utóbbi időben gyakran volt látható egy elegáns fiatal ember, ki végre a csarnokot több napon áttanulmányozva egy napon váratlanul eltűnt egy ezüst medúzafej szobor társaságában s a szobor helyére pedig egy czédulát állított ezen felirattal:

28-áig nem látható.

Az ezer forint értékű szobrot Mannheim zálogosnál elzálogosította — és most mit csinál a furfangos tolvaj? Mertartsa a czédulát, melyről felismerve esetleg elcsiphetik? Nem; beküldte a zálogczédulát T e l e p y igazgatónak, hogy csináljon vele amit akar.

A zálogczédula megpillantásával aztán ugyancsak elhült az édesem igazgatóság s a feljelentést rögtön megtette. A furfangos tolvajt nyomozzák.

KÖZGAZDASÁG.

Legyünk segítségére a kiszőlőbirtokosoknak!

A szőlők felújításáról szóló törvény és szabályzat bár hivatva van a minimális területre nézve is segítséget s kölcsönt adni, mégis jelenlegi keretében a kisbirtokosok vonakodnak ezt igénybe venni s aggályaik nem is minden ok nélküliek. És mégis a kisbirtokoson, termelőinknek zömén segíteni s azt kész szőlőhöz juttatni: ez volna egy a törvényhozásnak, mint a társadalomnak feladata.

Ugy véljük, hogy ezt a kérdést az országos szőlőtelepítő-szövetkezet fogja megoldani, mely a helyes uton jár, midőn az alább körülírt eljárást szándékozza meghonosítani.

Számításunk alapjául ne vegyük a törvény minimális területét, hanem 1 kat. holdat. Egy gazda, kinek egy hold szőlője volt, melynek talaja szőlőültetésre alkalmas, annak idején maga dolgozott szőlőjében családtagjaival együtt de ma saját erejéből nem bírja szőlőjét újratelepíteni és családja fentartása végett nap-számba kénytelen dolgozni. Ily szőlős gazda, hogy szőlőjében az okvetlen szükséges rigoli-

rozást végezni képes legyen, kapna a szövetkeztől a tél folyamán a munka haladtával, a helybeli ügyvivő által közvetítve részletekben száz forintot. Ezzel meg van adva a mód, hogy az illető saját erejéből rigolirozhassa.

Tavasszal aztán kap körülbelül 100 forint értékéig menő amerikai alanyvesszőt és oltványokat, hogy a jövő évre nemes zöld galya is legyen és 50 frt értékű karót. Mivel előreláthatólag a szövetkezetnek saját telepei lesznek, valamint sok helyen saját embeireivel fog nagyobb terjedelmű szőlőt telepíteni, ez okból az illető gazdát könnyű szerrel küldi el a hozzá legközelebb eső telepre a folyamatban lévő munkálatok tanulmányozása végett. Így lesz első sorban az ültetéssel kapcsolatos többi munkákkal is. Ez uton tehát megkapja az utasítást az első év munkáiról. A következő évben meg lesz tanítva a metszésre és a zöld oltásra, az oltványok kezelésére és ősszel való lebujtatására. Ezek szerint, ha elemi csapás nem éri, a harmadik évben már érett gerezdeket fog szünni. Lássuk tehát, minő kölcsönben részesült az egy holdas gazda.

Rigolirozáshoz kapott 100 forintot, oltvány és alanyvessző képében 100 forintot, karó képében 50 forint, mert tartozik taggá lenni, és egyéb kiadásokra 50 frtot; tehát összesen 350 frtot. Ezt az összeget a 4-ik vagy 5-ik évtől 35 forintjával az esedékes kamatokkal együtt 10 év alatt könnyen letörlesztheti. Hogy egy hold betelepített kész oltványos szőlő évi 35 frt törlesztést 10 év alatt kibír-e, ehhez azt hiszem nem kell nagy magyarázat, sem tulságos vérmes remény, ha átlag felvesszük, hogy 20 hektólitert terem á 15 frt. Ezen a módon a kisbirtokos könnyű szerrel termő szőlőhöz jutott; szőlője leköti őt az itt maradásra s a szövetkezet megoldotta a szociálizmus egyik nagy kérdését.

A szövetkezet, hogy pénzerejét ne fixirozza, gondoskodni fog majd arról is, hogy ezen kölcsönöket más helyütt eszkomptáltassa és a pénzt folyósítsa, hogy ugyanazon összeggel ismét más baján segítsen. Ez által aránylag, mondjuk, hogy csak aránylag, kisebb összeggel ennek folytonos hasznosítása által nagy dolgokat van hivatva művelni. Az egy holdnyi terület birtokosa 15 év múlva nem tartozik többé és 1 szövetkezeti részjeggyel is bír.

Az elmondott eset csak egy példát világít meg; de ehhez hasonló esetek számtalan variációban fognak érvényesülni.

Ott van egy másik példa, midőn az Agrárbank által adandó kölcsönökben a szövetkezet fogja a telepítést végezni s a tulajdonos a harmadik évben, midőn már termőre fordult, átveszi a betelepített szőlőt. A szövetkezet van hivatva a kistermelőn segíteni az által, hogy neki szőlőt telepíteni segít és hivatva van a folytonos érintkezés által a szakértelem fejleszteni, oktatta telepíteni.

Kész szőlőt a kistermelőnek, nem pedig pénzt, mi markát égeti!

Ez itt a jelszó.

Lépjön be a szövetkezetbe tagul saját erejéhez képest minden honpolgár, hogy minél előbb lehetővé válhasson a kisbirtokosnak nyújtandó segítség. E meilett, mivel a szövetkezet pénzt folyton haszonnal fogja befektetni, a részjegyek után tiszteletes kamata is van kilátás, **Maurer János.**

SZERKESZTŐI POSTA.

I. H. Solyomkeő. A cikk nagyon hosszú, ha részekre bontjuk akkor meg adatok hiában szükkölködő frázishalmaz. Egyik-másik része igen sikerült. Elküldtük egyik fővárosi lapnak. Nekünk van elég s írunk magunk is, azok pedig kérnek tőlünk ilyenfélét.

Irma. Helyben. Olvastuk a kérdéses cikkekét, szívesen közlünk olyanfélét. Kérjük továbbra is munkálkodásait, melyet már a kezdet után nagyrabecsülünk.

K. R. Gyergyó-Sz.-Miklós. Egyik dolgozatát azóta közöltük. A másikat terjedelmes volta miatt csak a regénycsarnokban közölhetem — ha rá kerül a sor. Az elmaradt husvétit számot elküldöttem. Az Eleven Újság már nem kapható.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Csak május 31-ig tart.

Csak május 31-ig tart.

Csak május 31-ig tart a hatóságilag engedélyezett végeladás.

Hol? **STERN LAJOS** Hol?

üzletében.

Aki minden vásárlásnál legalább 40 százalékot szándékszik megtakarítani úgy saját érdekében áll szükségletét nállam fedezni u. m.

férfi, női és gyermek cipőkben kalapok, ingek

valamint mindennemű

férfi divat árukban rendkívül leszállított árak mellett beszerezhető.

A n. érdemű közönség b. figyelmét a hatóságilag engedélyezett végeladásra tisztelettel felhívja:

Stern Lajos,
Nagyvárad, Bémer-tér.

Férfidivat-árak meglepő olcsó áron.

Ásványvíz kúrát

használók figyelmébe!

A természetes ásványvizek csak az esetben felelnek meg nemes hivatásuknak, ha a szenvedő beteg azt a természetadta eredetiségében — friss töltésben élvezheti.

E tekintetben is — bárki nyugodtan s bizalommal fordulhat ezégemhez, mint hogy 30 éven át a legnagyobb figyelemmel foglalkozom s ápolom ezen üzletágot, annak következtében a fogyasztás igen élénk, s

mindig friss szállitmányok jönnek forgalomba.

A legnevezetesebb és keresettebb ásványvizekből a kizárólagos főraktár nállam van. Üzletemből vett — esetleg dugaszolás miatt előfordulható hibás vizek — kieserültnek.

Helybeli megrendelések távbeszélő útján is teljesíthetők és azonnal házhoz szállítva lesznek.

Teljes tisztelettel

JANKY ANTAL.

A legnagyobb ásványvíz telep Nagyváradon.

25 peng vételnél 5% engedmény adatik.

Salon garnitúrák 55 forinttól feljebb

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy *Kossuth-utcán* (Biharmegyei takarékpénztárral szemben) a mai modern kornak megfelelő

BUTOR ÜZLETET TÓTH és TONK

üzég alatt nyitottunk, hol mindennemű száraz anyagból készült

fa, kárpitos, vas, valamint konyha-butorokat

raktáron tartunk. — Asztalos és kárpitos-műhelyünket melyet saját felügyeletünk alatt vezetünk, ajánljuk a n. é. közönség hecses figyelmébe. — Nagy raktárt tartunk mindenféle butorokból; továbbá szállodai, vendéglői, kávéházi berendezéseket a legolcsóbb árban szállítunk és pontosan fogantositunk — Javításokat és csomagolást elvállalunk a legolcsóbb árban.

Becsés megrendelését kérve, kérjük raktárunkat megtekinteni, s maradunk kiváló tisztelettel:

TÓTH JÓZSEF,
asztalos.

Két tanuló felvétetik.

TONK EMIL,
kárpitos.

Diványok legjobb kivitelben 15 forinttól feljebb

Egyedüli raktár **NOBLES & HOARE** angol kocsilack-gyárnak.

BERKES BERTALAN kizárólagos festék és lack-kereskedése
Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

ajánlja világos kenceit (firnis.) legfinomabb gyorsan száradó saját készítményü olajfesteket, mindennemű angol kocsilackjait, valamint copal, damár, vas- és bőrlackot, nemkülönben összes legjobb gyártmányu borostyán szoba-lackot, enyvek, schellak és mindennemű ecsetek nagy választékban, pontos kiszolgálás és legolcsóbb árban.

Van szerencsém továbbá a t. vevőközönségnek hecses figyelmét felkérni

100 9-20

saját gyártmányu spiritus borostyán-lackjaimra,

a mely az eddigi összes gyártmányt gyors száradása, szép fénye és tartósága által fölülmulja, a melyet kezeim közt levő, az ország minden részéből érkező rendelmények és bizonyítványokkal bizonyíthatok.

Vidéki rendelmények postán vagy vaspályán pontosan és hibátlanul teljesíttetnek.

Afrik matracok 5 forinttól feljebb

A legjobb tisztító-szerek.

Loszór matracok 14 frttól feljebb

Egyedüli raktára zürichi parket-fényezésnek.

Villany világítás!

SZENT-LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ

(PÜSPÖK-FÜRDŐ)
NAGYVÁRAD MELLETT.

Az ezredéves kiállításon e fürdő a *nagy arany érmet* nyerte.

Vasut- távirta- és posta-állomás helyben.

Telefon-összeköttetés Nagyváráddal.

Hazánk legrégebbi gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az impozáns berendezésű uri- és női tükör-fürdők, kabin és mór földes fürdők, a gyógyeszközökkel dusan felszerelt gyógypihenő termek. Nagy sétányok. Tekepálya.

Fürdőzésre javalva van: az ízületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzások után visszamaradt fájalmaknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitünő sápkor, vérszegénységnél, a női ivarszervek különféle bántalmainál.

Ivógyógymódnál, calciumsulfid sók gazdag tartalmánál fogva kitünő hatásu **görvély** és **angolkór**nál légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, táncvigalmak, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor térszene.

Évad: május 1-től szept. 31-ig. Főévad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóévadban 30° ármérséklet.

Kitünő magyar konyha áll rendelkezésre. Tisztán kezelt erdélyi és érmelléki borokról gondoskodtam.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja.

Olesó és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. FILKOR LAJOS.

A fürdő újabb berendezésénél s felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek, és sikerdus gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát s pártfogását kérve, vagyok
kiváló tisztelettel

CZEGLÉDI SÁNDOR

fürdő-bérlő.

Villany világítás!